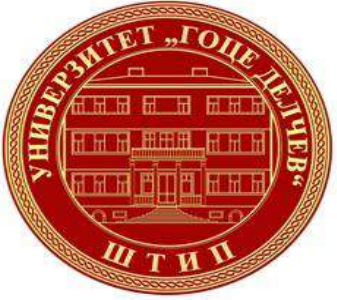

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“- ШТИП
ЗЕМЈОДЕЛСКИ ФАКУЛТЕТ

**ПРОИЗВОДСТВО НА ЖИТНИТЕ КУЛТУРИ ВО МАКЕДОНИЈА ВО
ПЕРИОДОТ НА НОВАТА СВЕТСКА ЕКОНОМСКА КРИЗА**

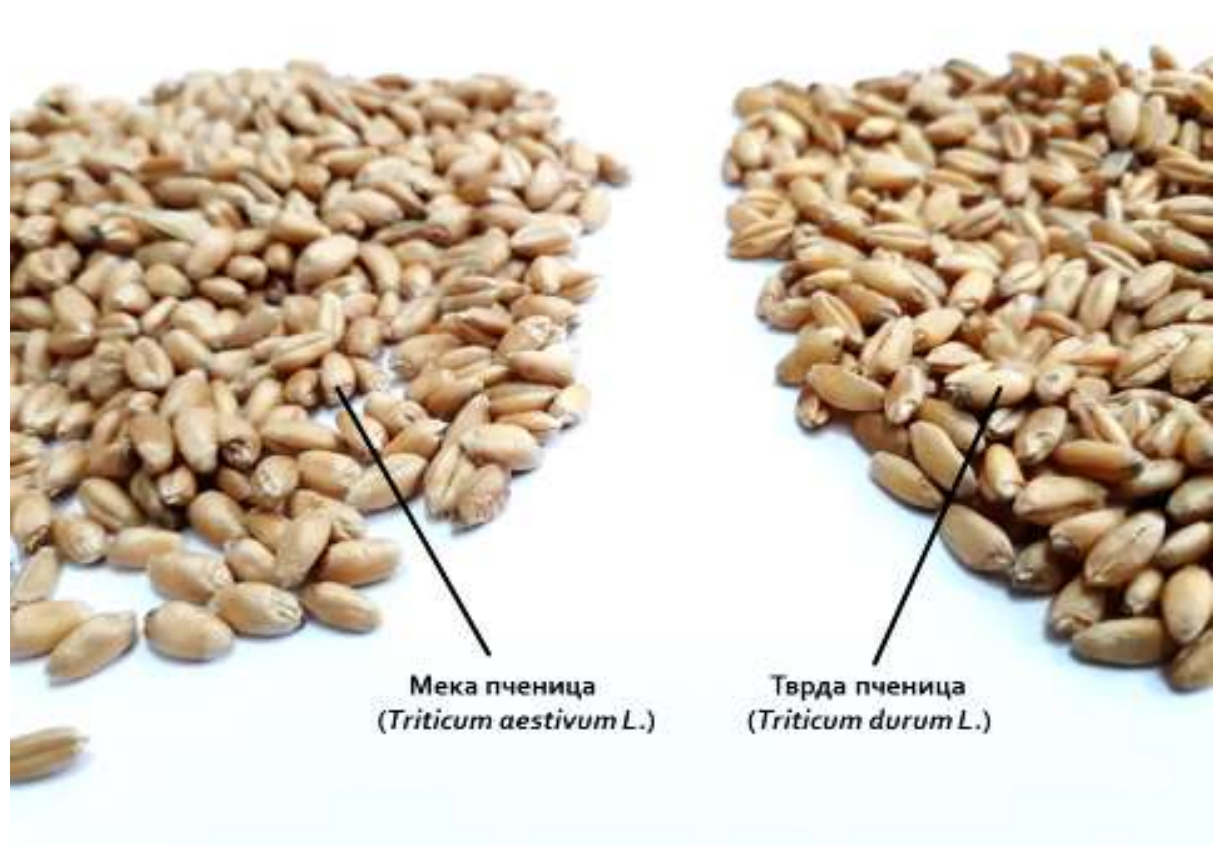
Студент: Борис Чапанов 092567

Ментор: Проф. д-р Мите Илиевски

Житните растенија имаат исклучително место во животот на човекот и на денешната цивилизација.

Тие се многу значајна група на нивски културни растенија и имаат многустрана примена и тоа за исхрана на луѓето, домашните животни и преработувачката индустрија.

Пченицата е една од најзначајните житни растенија за исхрана на човекот, како во однос на квалитетот, така и во однос на бројот на луѓето кои се хранат со пченичен леб и нејзините производи.

Според морфолошките и биолошките карактеристики и според начинот на одгледување, житните растенија се поделени во две подгрупи и тоа:

1. ВИСТИНСКИ (ПРАВИ или СТРНИ) ЖИТА, Fam.

Poaceae, subfam. *Pooideae* се:

- Пченица – *Triticum sp. L.*,
- Јачмен – *Hordeum sativum L.*,
- 'Рж – *Secale cereale L.*,
- Овес – *Avena sp. L.* и
- Тритикале – *Triticosecale sp.*

1. ПРОСОВИДНИ (ПРОСОЛИКИ) ЖИТА, Fam.

Poaceae, subfam. *Panicoideae* се:

- Ориз – *Oryza sativa L.*,
- Пченка – *Zea mays L.*,
- Сирак – *Andropogon sorghum L.*,
- Просо – *Panicum sp. L.*,
- Канарска трева – *Phalaris canariensis L.* и
- Хелда – *Fagopyrum esculentum L.* која припаѓа во fam. *Polygonaceae*, subfam. *Polygonum.*

Во зависност од потребите кон надворешните услови, тие се поделени во две основни групи:

- **ЖИТНИ РАСТЕНИЈА НА УМЕРЕНА КЛИМА (ВИСТИНСКИ ЖИТА) и**
- **ЖИТНИ РАСТЕНИЈА НА ТРОПСКА И СУПТРОПСКА КЛИМА (ПРОСОВИДНИ ЖИТА).**

Во првата група спаѓаат вистинските жита, а во втората просовидните жита. Растенијата од овие две групи имаат различни барања кон условите на надворешната средина.

Во Македонија постои можност за одгледување на сите житни растенија. Житата во најголема мера се одгледуваат на скоро сите почвени типови.

Од вкупната земјоделска површина во Република Македонија (1.263.000 ha), 40,46% е обработливо земјиште (511.579 ha).

Скоро 81% од обработливото земјиште е со ораници и бавчи, од кои под житни култури се 38,98% или 160 988 ha.

Неколку житни растенија се стратешки најзначајни култури во растителното производство во Македонија.

Во однос на светското производство, Македонија е минорна и учествува со многу мал процент во производството на житни култури.

Производство на пченица во Република Македонија

Година	Површина (ha)	Принос (kg/ha)	Производство (t)
2019	68 959	3 485	239 916
2020	69 902	3 527	246 031
2021	70 515	3 463	243 676
ПРОСЕК 2019/21	69 702	3 492	243 208

- Во табелата се дадени податоци за застапеноста, приносот и остварено производство на пченица во 2019, 2020 и 2021 година и просекот за тригодишниот период.

- Од податоците може да се констатира дека површините под пченица се константни, со мали осцилации од година во година, но податоците за просечниот принос по единица површина покажуваат тенденција на благо зголемување во последните години.

- Просечното производство на пченично зрно за тригодишниот период е 243 208 тони.

Производство на јачмен во Република Македонија

Година	Површина (ha)	Принос (kg/ha)	Производство (t)
2019	44 098	3 151	138 453
2020	45 011	3 283	147 711
2021	47 890	3 179	151 600
ПРОСЕК 2019/21	45 667	3 204	145 835

- Во табелата се прикажани податоци за застапеноста, приносот и оствареното производство на јачмен во производните 2019, 2020 и 2021 година и просекот за тригодишниот период.

- Од податоците се гледа дека површините под јачмен и вкупното производство имаат тенденција на благо зголемување од година на година.

- Просечното производство на јачмен е 145 835 тони за тригодишниот период (2019/21).

Производство на пченка во Република Македонија

Година	Површина (ha)	Принос (kg/ha)	Производство (t)
2019	34 123	4 277	145 528
2020	32 013	4 589	146 434
2021	30 425	4 327	130 769
ПРОСЕК 2019/21	32 187	4 398	140 910

- Во табелата се дадени податоци за застапеноста, приносот и оствареното производство на пченка во производните 2019, 2020 и 2021 година и просекот за тригодишниот период.
- Од податоците се гледа дека површините под пченка опаѓаат од година во година, но податоците за просечниот принос по единица површина се константно над 4000 kg/ha.
- Просечното производство на зрно од пченка за тригодишниот период е 140 910 тони.
- Просечно за трите години се произведувала на површина од 32 187 хектари со просечен принос од 4,4 t/ha.

Вкупно производство на зрно од пченица, јачмен и пченка

Година	Пченица (t)	Јачмен (t)	Пченка (t)	ВКУПНО (t)
2019	239 916	138 453	145 278	523 647
2020	246 031	147 711	146 434	540 176
2021	243 676	151 600	130 769	526 045
ПРОСЕК 2019/21	243 207	145 835	140 910	529 956

- Во табелата се дадени податоци за вкупното производство во тони на пченица, јачмен и пченка во Македонија за производните 2019, 2020 и 2021 година и тригодишниот просек.

- Македонија за периодот 2019/2021 година остварила просечно 243 207 тони од пченица, 145 835 тони на јачмен и 140 910 тони пченка.

- Во 2020 година има најголемо вкупно производство на зрно од овие три житни растенија и тоа 540 176 тони. Во 2021 година има благ пад во количината на остварено производство во споредба со претходната година.

- Ориз, 'рж и овес се произведуваат во значително многу помали количини од горе наведените житни култури.

Заклучоци

Врз основа на напред изнесеното може да се извлечат следните заклучоци:

- Главното производство на житни растенија кај нас (2019/21 година) се остварува со производство на зрно од пченица (243 207 t), јачмен (145 835 t) и пченка (140 910 тони).
- 'Ржта, оризот и овес се произведуваат во многу помали количини.
- Од вкупната земјоделска површина во Република Македонија (1.263.000 ha), 40,46% е обработливо земјиште (511.579 ha).
- Скоро 81% од обработливото земјиште е со ораници и бавчи, од кои под житни култури се 38,98% или 160.988 ha.
- Во Македонија постојат мали разлики во постигнатите просечни приноси меѓу земјоделските претпријатија и семејните фарми.

Заклучоци

- Производството од житни растенија во периодот на светската економска криза не ја задоволуваат домашната побарувачка и потреба, иако тие се стратешко значајни и најзастапени култури во растителното производство кај нас.
- Домашното производство задоволува околу 55 до 60% од потребите. Останатата количина сè уште се обезбедува од увоз.
- За остварување на повисоко и стабилно производство во голема мера покрај почвено-климатските услови на реонот, потребно е подобрување на степенот на применета агротехника.
- За надминување на зависноста од увоз на зрно од жита потребно е сите сили да бидат насочени кон зголемување на просечниот принос по единица површина кај скоро сите житни култури кои се произведуваат кај нас.

**ВИ БЛАГОДАРАМ НА
ВНИМАНИЕТО**

